

Skoplje Ce Zahtevati Prisustvo UN

Author: [Borjan Jovanovski](#)

Makedonske vlasti ce verovatno zatraziti da trupe UN zamene NATO snage nakon isteka njihovog mandata.

Ocekuje se da ce vlasti u Skoplju ove nedelje dati svoj pristanak za neku vrstu vojnog prisustva u zemlji posle okoncanja NATO misije prikupljanja oruzja od etnickih Albanaca krajem ovog meseca.

Vlada odbija medjunarodne zahteve za produzenje mandata Severnoatlantskog saveza posto strahuje da bi to moglo dovesti do podele Makedonije duz etnickih linija ili uspostavljanja, de fakto, zapadnog protektorata u zemlji.

"Ako NATO ostane", izjavio je visi zvanicnik ministarstva unutasnjih poslova za IWPR, "zemlja ce postati drugi Kipar. Tada bi jedino resenje bila federalizacija - ako ne i konfederalizacija - Makedonije, a to je upravo ono sto Albanci prizeljkiju od samog pocetka".

Dobro obavesteni posmatraci veruju da ce vlasti pristati na kompromis i, verovatno, dopustiti snagama UN da preuzmu mandat od NATO trupa.

U izjavi datoj makedonskom drzavnom radiju nakon poslednjeg sastanka Nacionalnog saveta bezbednosti, predsednik Trajkovski je rekao da ce NATO povuci svoje snage 26. septembra kao sto je planirano, kada je predvidjeno da se operacija "Sustinska zetva" okonca.

Trajkovski je dodao da ce potom makedonska armija i policija pokusati ponovo da uspostave kontrolu nad oblastima koje je okupirala albanska Oslobodilacka nacionalna armija, ONA, pod nadzorom OEBS-ovih i EU posmatraca.

Politicko i vojno vodjstvo prosle sedmice je izradilo etapni plan koji ce, kako se nadaju, omoguciti povratak vladinih bezbednosnih snaga u regione koje je zauzela ONA. "Prva faza se odnosi na povratak raseljenih lica i snaga bezbednosti u sela sa cisto makedonskim stanovnistvom, kao sto je Lesok i druga sela u tetovskoj oblasti", izjavio je za IWPR jedan zvanicnik iz kabineta predsednika.

U drugoj fazi, ciji je cilj ponovno uspostavljanje kontrole nad etnicki mesovitim regionima, makedonski vojnici ce uci u sela na celu formacije u kojoj ce se nalaziti medjunarodni posmatraci i policijske jedinice u cijem ce sastavu biti albanski oficiri koji se trenutno obucavaju za taj zadatak. Jedan od kljucnih zahteva Oslobodilacke nacionalne armije, od trenutka kada su izbili sukobi u februaru, odnosio se vecu ulogu etnickih Albanaca u lokalnoj policiji.

Nakon sto policija pokaze da je sposobna da obavi zadatak u prve dve operacije, uspostavice ponovo kontrolu u selima sa cisto albanskim stanovnistvom u trecjoj i konacnoj fazi plana.

I Evropska unija i NATO upozorili su tokom vikenda Skoplje da mir jedino moze garantovati prisustvo NATO trupa posle zavrsetka operacije "Sustinska zetva". Jedan zvanicnik Evropske unije, koji je zeleo da ostane anoniman, izjavio je da je Brisel rezervisan u odnosu na motive kontroverznog ministra unutasnjih poslova Ljuba Boskovskog, clana izrazito nacionalisticke stranke VMRO-DPMNE, koja je navodno umesana u regrutovanje paravojnih makedonskih snaga.

Boskovski, kako tvrde neki izvori, cini sve sto je u njegovoj moci da uspori integraciju etnickih Albanaca u policijske snage.

Niti OEBS ni NATO nece pristati da rasporede posmatrace - kao sto to Skoplje zeli - bez zastite koju bi pruzile NATO trupe, rekao je jedan izvor iz Evropske unije IWPR-u. "Na osnovu dosadasnjeg iskustva, mozemo reci da je bilo slucajeva kada je otvarana vatra na njih," rekao je, dodajuci, da makedonska policija jos uvek nije zaslužila poverenje stanovništva u oblastima pretežno naseljenim Albancima.

NATO razmatra mogucnost da zatrazi produzenje mandata od UN i pozove jedan ruski kontingent cime bi se umirilo Skoplje, ili da se jednostavno produzi misija bez zahteva za produzenjem mandata. Stvari ce se verovatno razjasniti ove nedelje. Jedno je, medjutim, sigurno. EU i NATO moraju uveriti Skoplje da makedonske bezbednosne snage nisu u stanju da odrze mir bez pomoci spolja posle 26. septembra.

Ako Makedonija bude insistirala na povlacenju NATO snaga i u slucaju da EU i OEBS odbiju da posalju posmatracku misiju, privremeno ce morati da se obustavi sprovodjenje trodelnog plana za ponovno uspostavljanje kontrole nad oblastima koje drze pobunjenici. To, takodje, moze dovesti u pitanje ekonomsku pomoc namenjenu Makedoniji. Donatori, koji bi trebalo da se sastanu u Briselu 15. oktobra i raspravljaju o makedonskom dugu, mozda ce ustuknuti. EU i SAD odlazu isplatu 170 miliona americkih dolara iz dogovorenog paketa pomoci.

Suocavajuci se sa takvim pritiskom, makedonski politicari ce tokom ove nedelje voditi intenzivnu debatu o sledecim koracima. Socijaldemokratski savez Makedonije, druga po velicini makedonska politicka stranka, koja je prosle nedelje podrzala stav predsednika Trajkovskog da NATO snage moraju napustiti zemlju, polako pocinje da menja misljenje po tom pitanju. Neki clanovi ove stranke sada zauzimaju stav da se NATO snagama mora dozvoliti da ostanu u Makedoniji u okviru UN mandata, sto je slucaj sa svim etnickim albanskim strankama.

Medjutim, tvrdokorni VMRO-DPMNE, predvodjen premijerom Ljupcom Georgijevskim, i dalje ne menja svoju poziciju. "Ako NATO ostane u Makedoniji, uspostavice lazan i vestacki mir," izjavio je portparol stranke Djordji Trendafilov za IWPR. "VMRO-DPMNE je razocaran stavom nekih NATO zemalja i clanica EU koje tvrde da je okvirni dokument mirovni plan, a onda zahtevaju strano vojno prisustvo u zemlji."

VMRO-DPMNE bi, kaze Trendafilov, jedino mogao pristati na UN misiju sa istim mandatom kao u slucaju UNPREDEP-a, koji je pod pokroviteljstvom UN poslat 1995. godine u Makedoniju, kako bi nadgledao granice izmedju Jugoslavije i Albanije. Misija je trajala do 1999. godine kada se okoncao njen mandat. Vecina Makedonaca veruje da je UNPREDEP bio neutralan i uspesan. Mada vojnici nisu imali ovlascenje da koriste oruzje, niko nije mogao da neopazeno prelazi granicu.

S obzirom na medjunarodni pritisak na Makedoniju da pristane na produzenje NATO mandata, makedonski lideri ne mogu sebi dopustiti da tek tako odbace mogucnost produzenja stranog vojnog prisustva, tako da ce na kraju verovatno morati da pristanu na neki oblik prisustva stranih trupa.

Borjan Jovanovski je dopisnik Glasa Amerike iz Skoplja.

Location: [Macedonia](#)
[Albania](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/skoplje-ce-zahtevati-prisustvo-un>